

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ

Θεοφάνης Κουβούνας, Εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Περίληψη

Η μέλισσα και τα προϊόντα της, στην πορεία των αιώνων βρέθηκαν –αδιαμφισβήτητοι μάρτυρες- στους χώρους ανάπτυξης μεγάλων πολιτισμών. Στην Αρχαία Ελλάδα, στη Ρώμη, στο Βυζάντιο αλλά και στα νεώτερα χρόνια, συναντούμε τοπωνύμια, εγκαταστάσεις, έργα τέχνης, παραστάσεις, γραπτά, τρόφιμα, γιατρικά, καλλυντικά κλπ που έχουν άμεση σχέση με το θαυμαστό κόσμο του υπεροργανισμού. Εξάλλου μέχρι και τις μέρες μας διασώθηκαν μελισσοκομεία από πλιθιά στις πεδινές περιοχές και πέτρινα στις ημιορεινές ή ψηλότερα, ενώ δεν περνάν απαρατήρητες οι παραδοσιακές κυψέλες από καλάμια, λυγαριές και ξύλινες τάβλες. Πλήθος ανάλογων μελισσοκομικών μνημείων από τη νησιώτικη και ηπειρωτική Χώρα, έχουν δημοσιευτεί στο περιοδικό Μελισσοκομική Επιθεώρηση (τέλη δεκαετίας 90).

Σκοπός της συγκεκριμένης προσπάθειας είναι η ανάδειξη Λαογραφικού Μουσείου, μελισσοκομείων και εξοπλισμού από περιοχές του νομού Λάρισας, ως χώροι και αντικείμενα εκπαίδευσης μαθητών, φοιτητών, νέων αγροτών κ.α. και η αξιοποίησή τους με τη δημιουργία Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ή Περιβαλλοντικού Κέντρου Ενημέρωσης και Σχολείου Παραδοσιακής Μελισσοκομίας.

Στο Δήμο Πλατυκάμπου τα ονόματα των χωριών Κυψέλη, Μέλισσα, Μελία, Μελισσοχώρι, οι μαρτυρίες Γερόντων της περιοχής για τη μελισσοκομική δραστηριότητα, οι ερειπωμένες εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός στο δημοτικό διαμέρισμα του Δήμου Λακέρειας Ανατολή Αγιάς, στους Γόννους (αρχαίοι Γόμφοι) και στην επαρχία Ελασσόνας, υποδηλώνουν ένδοξο παρελθόν. Βέβαια, αν και οι πλίνθινες κατασκευές καταστράφηκαν, οι παραδοσιακές καλλιέργειες εγκαταλείφθηκαν και τα αυτοφυή μελισσοκομικά φυτά εκχερσώθηκαν χάριν της εξέλιξης και του νέου τρόπου ζωής, υπάρχουν ακόμη τα απομεινάρια τους και κυρίως μια πλούσια μελισσοχλωρίδα.

Όλα τα παραπάνω αναζητήθηκαν, εντοπίστηκαν και αξιοποιήθηκαν με επισκέψεις εργασίας από τα μέλη της περιβαλλοντικής ομάδας <<Μέλι>> των ΤΕΛ-ΤΕΕ Ελασσόνας και Γυμνασίου Πλατυκάμπου (1998-2002). Η τοπική παραδοσιακή μελισσοκομική τέχνη και τεχνική, τα μέσα, οι άνθρωποι και οι χώροι, καταγράφηκαν φωτογραφήθηκαν και δημοσιεύτηκαν σε εφημερίδες και περιοδικά.

Αποδείχθηκε μάλιστα ότι, πολλοί από τους παλαιούς μελισσοκόμους ήταν και πρακτικοί θεραπευτές, επίσης το οίκημα στο οποίο στεγάζεται το Λαογραφικό Μουσείο Γόννων ήταν ένα μελισσοκομικό σπίτι (οικογένεια Κοντογιάννη), παραδοσιακή κυψέλη που εκτίθεται στο Μουσείο, με ιδιαίτερα πραγματικά χαρακτηριστικά, υπήρχε και σε άλλες περιοχές της Θεσσαλίας σε διαφορετικά μεγέθη (την ονομάσαμε μελισσοκόφινο Γόννων) και ζητήθηκε μετά από επικοινωνία με τους Δήμους Ελασσόνας (Τσαριτσάνη), Λακέρειας (Ανατολή) και Γόννων (Κόντρισι), η δημιουργία στοιχειωδών έργων υποδομής στους χώρους των μελισσοκομικών μνημείων ώστε να είναι επισκέψιμοι και να τοποθετηθούν ενημερωτικές πινακίδες, για κάθε ενδιαφερόμενο.

Το τελικό προϊόν του προγράμματος Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης <<Πολιτισμός και Παραδοσιακή Μελισσοκομία>> παραδόθηκε σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς: Λαογραφικό μουσείο Γόννων, Δήμο Λακέρειας, Ομοσπονδία Μελισσοκομικών Συλλόγων

Ελλάδος, Εταιρεία Διαφύλαξης Ιστορικών αρχείων Μελισσοκομίας, Εργαστήριο Μελισσοκομίας Α.Π. Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Μελισσοκομίας, περιοδικό Μελισσοκομική Επιθεώρηση, Ακαδημία Αθηνών, Γραφείο Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Λάρισας κλπ., και τυπώθηκε τρίπτυχο φυλλάδιο για ενημέρωση των τοπικών κοινωνιών.

Η ενασχόληση των μαθητών της Περιβαλλοντικής ομάδας <<Μέλι>> με τα προαναφερόμενα, είχε σαν συνέπεια το ενδιαφέρον αρκετών φορέων για την αποκατάσταση μνημείων ή τη συλλογή του σχετικού εξοπλισμού, καθώς και την επίσκεψη ερευνητών από άλλες περιοχές της Ελλάδος στα Λαογραφικά Μουσεία του Νομού μας.

Ο ευρύτερος Θεσσαλικός χώρος κρύβει ακόμη πολλούς μελισσοκομικούς Θησαυρούς και γι' αυτό τα Λαογραφικά Μουσεία Λάρισας, Αμπελακίων, Συκουρίου, Γόννων, τα οποία - σημειωτέον- αυξάνονται σε αριθμό και έκταση τελευταία στο νομό Λάρισας, θα πρέπει να στραφούν στην ανάδειξη ή συγκέντρωση και διαφύλαξη, συντήρηση όλου του μελισσοκομικού πλούτου που αποδεδειγμένα υπάρχει είτε στην ύπαιθρο, είτε στις αποθήκες προηγούμενων μελισσοκομικών νοικοκυριών.

Ενδεικτική βιβλιογραφία:

Περιοδικό Μελισσοκομική Επιθεώρηση, τεύχη ετών 1994, 1995, 1996, 1998.

